

Zagersweg, Koolkerke (Brugge): Programa van Maatregelen

De sociale huisvestingsmaatschappij Vivendo plant negenenveertig nieuwe woningen langs de Zagersweg in Koolkerke, deelgemeente van Brugge. Het terrein is ongeveer 1,83 ha groot. Zowel de perceelsoppervlakte als de bodemingrepen overschrijden de minimumwaarden opgesteld in het Onroerend Erfgoeddecreet. Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op deze terreinen in te schatten werkt Vivendo samen met AardeWerk, Raakvlak Cel Onderzoek. Doel van de opdracht is het waarden van het terrein aan de hand van een bureauonderzoek en een landschappelijk booronderzoek. Dit onderzoek resulteert in een archeologienota.

Administratieve gegevens

Uitvoerder: AardeWerk, Raakvlak Cel Onderzoek

Auteurs: Dieter Verwerft en Jari Hinsch Mikkelsen

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen (Raakvlak), Komvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Zagersweg, Koolkerke (Brugge)

Bounding box: 71.354,5 m – 213.787,6 m; 71.458,7 m – 213.914,1 m; 71.528,6 m – 213.759,9 m; 71.469,0 m – 213.698,4 m

Naam site: Zagersweg, Koolkerke; afkorting: KO16ZA; AOE code: 2016J236 en 2017A173

Kadaster: Koolkerke, afdeling 17, sectie A, nummers 212p, 233c en 237b2

Relevante termen thesauri Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek – landschappelijk booronderzoek – archeologisch booronderzoek - proefsleuvenonderzoek

Periode: oktober 2016 – januari 2017

Aanleiding van het onderzoek: versterking van de bodem door een nieuwbouw

Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie Verslag van Resultaten.

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het onderzoeksdoel voor het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is het bepalen van de aanwezigheid en de bewaring van archeologische vindplaatsen. Op basis van het vooronderzoek zijn geen verstoringen gekend. De boringen wijzen op een sterke microvariatie van de bodem ter hoogte van het projectgebied. Deze variatie kan sporen uit verschillende periodes opleveren.

Volgende onderzoeksvragen dringen zich op:

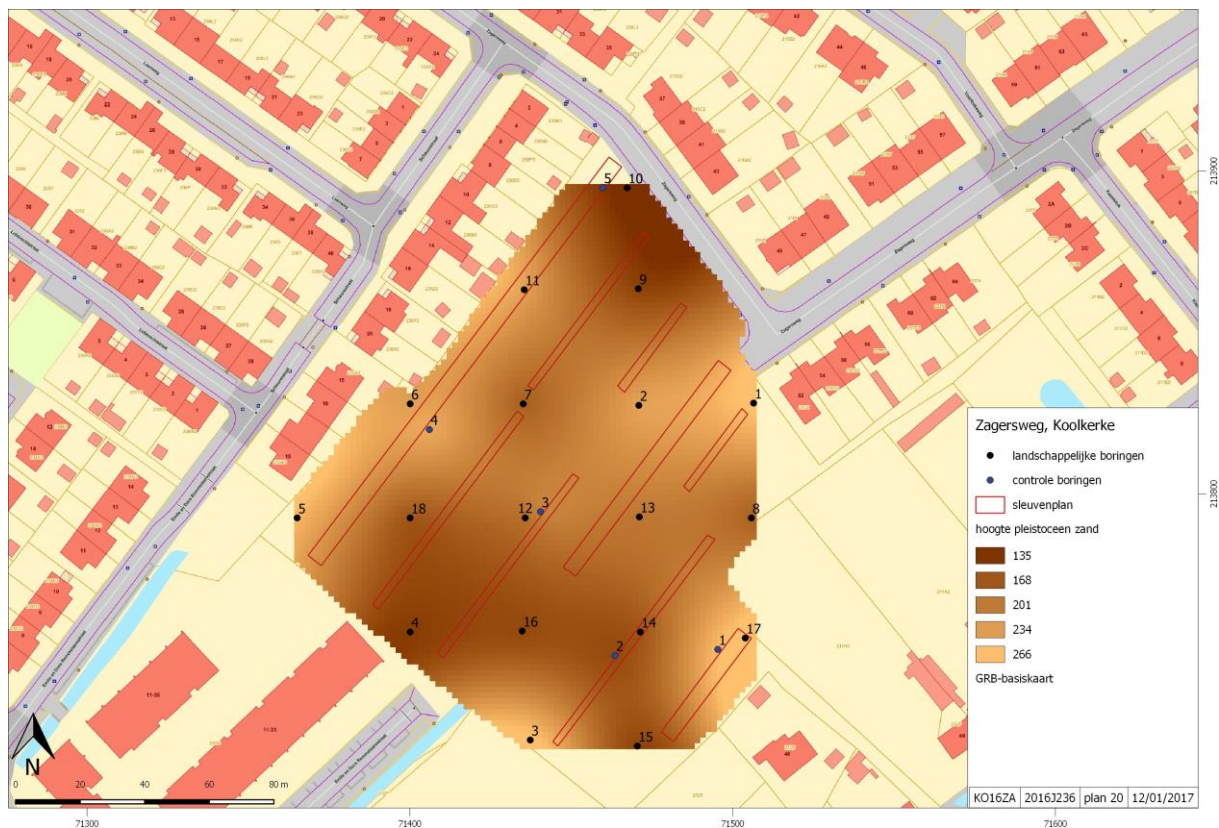
- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems? Zo ja, hebben deze potentieel voor steentijdbewoning? Wat is de omvang van de begraven bodem. Welke bodemvorming wordt herkend in deze begraven bodems.
- Zijn er sporen en/of structuren aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen en structuren?

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
- * Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
- * Wat is de omvang?
- * Komen er oversnijdingen voor?
- * Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoeksdoel is geslaagd als na het onderzoek op bovenstaande vragen een antwoord kan geformuleerd worden.

Onderzoeksstrategie, - methode en –technieken

Archeologisch onderzoek dient na het verkrijgen van de bouwvergunning, maar voor de geplande werkzaamheden uitgevoerd te worden. De eerste fase van het archeologisch traject bestaat uit een proefsleuvenonderzoek (zie Code Goede Parktijk hoofdstuk 8.6). De sleuven worden aangelegd door een kraan op rupsen, met ene platte kraanbak van 2 m breed. In het pleistocene zand kunnen sporen uit de prehistorie, metaaltijden of Romeinse periode bewaard zijn. Bovenop het veen kunnen zich sporen uit de metaaltijden of de Romeinse periode bevinden. Het veen is echter zeer fragmentarisch bewaard en het is ook niet zeker of de volledige sequentie aanwezig is. Omdat geen podzols of uitgestrekte bewaarde pleistocene bodems zijn herkend, wordt geen waarderend booronderzoek geadviseerd. Daarentegen wordt, waar de top van het pleistoceen zand aanwezig is, geadviseerd voor een proefsleuvenonderzoek op twee niveaus: één dubbele sleuf onder de ploeglaag, bovenop de mariene sedimenten en daarin één sleuf tot op de top van het pleistocene zand. Als er veen aanwezig is wordt eerst een vlak aangelegd op het veen en geregistreerd, alvorens een vlak aan te leggen op het pleistoceen zand.

Figuur 1: Overzichtsplan met de geplande landschappelijke boringen en proefsleuven (AGIV)

Deze getrapte techniek is reeds met succes toegepast op het traject van de ondergrondse hoogspanningsleiding 'Stevin'. Op deze manier zijn een prehistorische site en een kunstmatig opgeworpen wooneiland ontdekt langs de Arendstraat in Koolkerke.

Op drie plaatsen – waar de top van het pleistoceen bewaard is - worden getrapte sleuven gepland (op figuur 1 aangeduid als brede sleuven). In totaal wordt 274 m dubbele sleuf (4 m breed) en 346 m enkele sleuf (2 m breed) geadviseerd. Zo kan 1.788 m² vlak onderzocht worden bovenop mariene sedimenten (9,77% van de totale oppervlakte). Daarnaast wordt 274 m sleuf aangelegd op de pleistocene bodem.

Van de dubbele sleuven wordt telkens één volledige profiel opgeschoond en geregistreerd. Het pleistocene zandoppervlak wordt integraal opgeschaafd en geregistreerd. Indien tijdens het schaven vuurstenen of andere prehistorische artefacten worden aangetroffen, wordt elke 2 m een vakje van 50 op 50 cm uitgeschept en nat gezeefd op maaswijdte 1 mm. Ter hoogte van mogelijke vondstconcentraties (aangetroffen tijdens het schaven of na het zeven van de vakjes) wordt een archeologisch booronderzoek uitgevoerd (zie Code Goede Praktijk hoofdstuk 8.4). Op deze manier kan de omvang van een mogelijke site ingeschat worden. De boringen worden aangelegd volgens een verspingend 5 op 5 m grid. De zone die wordt onderzocht is telkens 20 m groot in elke richting ten opzichte van de concentratie (indien mogelijk).

Een team van één aardkundige en twee archeologen is voldoende om de onderzoeken uit te voeren. Hierbij dienen de veldwerkleider en aardkundige over aantoonbare ervaring te beschikken inzake archeologisch onderzoek in de kustpolders (minimum 5 door het Agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde rapportages). Binnen het team moet ook ervaring aanwezig zijn inzake archeologisch onderzoek naar de prehistorie (minimum 3 door het Agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde rapportages) en ervaring met Romeinse en middeleeuwse sites in de kustpolders (minimum 3 door het Agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde rapportages). Voor de overige personeelsvereisten verwijzen we naar de bepalingen hieromtrent in de Code van Goede Praktijk.

[Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk](#)

We voorzien voorlopig geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.